

Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΥΠΑΝΑΠΤΥΚΤΟΥΣ ΧΩΡΑΣ

Υπό τοῦ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΠΑΝΟΡΡΗΓΑ

ΕΙΣ Α Γ Ω Γ Η

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων δύο ἢ τριῶν δεκαετηρίδων οἱ Οἰκονομολόγοι ὡς καὶ οἱ ὑπεύθυνοι τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν διαφόρων χωρῶν ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὰ θέματα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Τὸ βασικὸν θέμα εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν εἶναι πῶς θὰ ἀυξηθῇ ἡ ἀπασχόλησις καὶ τὸ ἔθνικόν εἰσόδημα.

Ὁ Κέϋνες στὸ σύγγραμμά του «Ἡ Γενικὴ Θεωρία τῆς Ἀπασχολήσεως, τοῦ Τόκου καὶ τοῦ Χρήματος» (1936) ἐνεφάνισε τὴν πρώτην πλήρη θεωρίαν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Βάσις τῆς θεωρίας τοῦ Κέϋνες εἶναι ἡ ἐνεργὸς ζήτησις, ἥτις προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν καὶ τὰς ἐπενδύσεις. Μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ τάσις πρὸς κατανάλωσιν εἶναι μᾶλλον σταθερά, ὁ ἕτερος προσδιοριστικὸς παράγων, δηλαδὴ αἱ ἐπενδύσεις ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν δύναμιν ἀυξήσεως τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς ἀπασχολήσεως,

Σύμφωνα μὲ τὸν Κέϋνες οἱ προσδιοριστικοὶ συντελεσταὶ τῶν ἐπενδύσεων εἶναι :

α) Ἡ ὀριακὴ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου, καὶ

β) Ὁ Τόκος.

Ἐὰν θέσωμεν κατὰ μέρος τὴν ὀριακὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου, ἥτις προσδιορίζεται μᾶλλον ἀπὸ ψυχολογικοὺς παράγοντας, ὡς αἱ προσδοκίαι τοῦ μέλλοντος, ἡ προσοχὴ μας συγκεντρώνεται εἰς τὸν ἕτερον κύριον προσδιοριστικὸν παράγοντα τῶν ἐπενδύσεων, δηλαδὴ τὸν τόκον.

Ἐπομένως βασικὴ προϋπόθεσις τῆς ἀυξήσεως τῶν ἐπενδύσεων θεωρεῖται ἡ διατήρησις τοῦ τόκου εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα καὶ τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἀυξήσεως τῆς ποσότητος τοῦ προσφερομένου χρήματος. Εἶναι αὐτὸ τὸ ὅποιον σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀποκαλεῖται πολιτικὴ τοῦ εὐθηνοῦ χρήματος. Τοῦτο ὁμως ἀποτελεῖ τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ προβλήματός μας μόνον.

Ἡ ἄλλη πλευρὰ εἶναι ὅτι, ἀυξανομένης τῆς ποσότητος τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος, πληθωριστικαὶ τάσεις μὲ ἄμεσον συνέπειαν τὴν ἀύξησιν τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἐνδέχεται νὰ ἐμφανισθοῦν καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐπόμενο κύριον πρόβλημα, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ληθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν.

Ὁ Κέϋνες ἔχων πάντα ὑπ' ὄψιν του μίαν καλῶς ὀργανωμένην οἰκονομίαν μὲ ἄριστα λειτουργοῦντα τραπεζιτικὸν καὶ πιστωτικὸν μηχανισμόν προβαίνει εἰς τὴν κάτωθι διαπίστωσιν. «Μία ἀύησις εἰς τὴν ποσότητα τοῦ κυκλοφοροῦντος νομίσματος οὐδόλως θὰ ἐπηρεάσῃ τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν εἰσέτι διαθέσιμοι καὶ ἀργούσαι παραγωγικαὶ δυνάμεις, ἡ δὲ ἀπασχόλησις θὰ ἀυξηθῇ ἀκριβῶς ἀνάλογα μὲ οἰανδήποτε ἀύησιν τῆς ἐνεργουῦς ζητήσεως, ἥτις θὰ προκληθῇ ἀπὸ τὴν ἀύησιν τῆς προσφορᾶς τοῦ χρήματος μέσῳ ἐνὸς χαμηλοῦ ἐπιτοκίου. Ἄφ' ἧς ὁμως στιγμῆς ἐπιτευχθῇ πλήρης ἀπασχόλησις οἰανδήποτε ἀύησις τῆς ποσότητος τοῦ χρήματος θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀνάλογον ἀύησιν τῶν τιμῶν καὶ μισθῶν».

Παρ' ὅλα ταῦτα εἰς πολλὰς περιπτώσεις καὶ ἰδίως εἰς τὰς λεγομένας ὑπαναπτύκτους χώρας, πληθωριστικαὶ ἐκδηλώσεις συνήθως ἐμφανίζονται μὲ μίαν ἀύησιν τῆς ποσότητος τοῦ χρήματος καὶ πρὶν ἐπιτευχθῇ πλήρης ἀπασχόλησις.

Τὸ ἐρώτημα εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἶναι: μέχρι ποίου σημείου αἱ νομισματικαὶ ἀρχαὶ θὰ πρέπει νὰ αὐξήσουν τὴν ποσότητα τοῦ χρήματος διὰ νὰ δημιουργήσουν εὐμενεῖς συνθήκας διὰ τὸν σχηματισμὸν παραγωγικοῦ κεφαλαίου ἐπενδύσεων καί, ἀκόμη, μέχρι ποίου σημείου μία πληθωριστικὴ πολιτικὴ εἶναι ἀνεκτὴ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν οικονομικῶς ὑπαναπτύκτων χωρῶν.

Βασικὸς σκοπὸς τῆς παρουσίας μελέτης εἶναι ἡ ἀνάλυσις τοῦ εἰδικοῦ αὐτοῦ θέματος, ἥτοι, ἐὰν εἶναι δυνατὴ ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις μιᾶς χώρας διὰ τῆς ἐφαρμογῆς πληθωριστικῆς πολιτικῆς καὶ ποιοὶ οἱ γενικώτεροι ἀντίκτυποι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομίας.

Τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ἀναλύσεώς μας ἀποβλέπει εἰς τὸν συσχετισμὸν τῶν ἐπενδύσεων καὶ ἀποταμιεύσεων πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Περαιτέρω θὰ προβῶμεν εἰς συσχετισμὸν τοῦ προβλήματος τῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς ἐπεκτάσεως τῶν πιστώσεων ὡς καὶ τῶν συνεπειῶν μιᾶς τοιαύτης ἐπεκτατικῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς.

Τέλος θὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν συσχετισμὸν τοῦ προβλήματος τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς οικονομικῆς σταθερότητος διὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς τὴν διατύπωσιν ὄχι μόνον γενικωτέρων συμπερασμάτων, ἀλλὰ καὶ εἰδικωτέρων παρατηρήσεων ἀφορῶσιν τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

1. ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ, ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Τὸ πρόβλημα τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι κυρίως πρόβλημα κεφαλαίου ἐπενδύσεων. Ὑπάρχουν βεβαίως διάφοροι κλάδοι τῆς οἰκονομίας ὅπου μία αὐξησης τῆς παραγωγῆς δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ χωρὶς τὴν χρησιμοποίησιν ἐπὶ πλέον κεφαλαίου διὰ τῆς καλυτέρας ὀργανώσεως τῶν ἤδη ὑπαρχόντων συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Εἰς τὴν γεωργίαν, ἐπὶ παραδείγματι, μία αὐξησης τῆς παραγωγῆς δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς τελειοποιήσεως τῶν μεθόδων καλλιέργειας, τῆς ἐκλογῆς καλυτέρου σπόρου κλπ.

Εἰς τοὺς περισσοτέρους ὁμως κλάδους τῆς οἰκονομίας μία σημαντικὴ ποσότης κεφαλαίου ἐπενδύσεων εἶναι ἀπαραίτητος παράγων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Εἰς τὰς ὀνομαζομένας ὑπαναπτύκτους χώρας ὁ σχηματισμὸς κεφαλαίου ἐπενδύσεων εὐρίσκεται εἰς χαμηλὸν ἐπίπεδον ὄχι μόνον ἐν σχέσει μὲ τὸν πληθυσμὸν τῶν καὶ τὰς φυσικὰς πηγὰς πλοῦτου ἀλλὰ ἐπίσης καὶ ἐν σχέσει μὲ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀκαθαρίστου συνολικοῦ εἰσοδήματός τῶν.

Ἐνῶ ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας διὰ τὸ ἔτος 1954 ἐκ τοῦ συνολικοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διετέθη πρὸς κατανάλωσιν ποσοστὸν 70 % περίπου, τοῦ ὑπολοίπου διατεθέντος δι' ἐπενδύσεις (ἰδιωτικὰς καὶ δημοσίας), εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς τὸ ποσοστὸν τῶν ἐπενδύσεων ἀνέρχεται μόνον εἰς 15-18 %. Ἐπίσης εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὸ σύνολον τῶν παρὰ Τραπεζαῖς καταθέσεων ἀποτελεῖ τὰ 45 % τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνῆλθεν εἰς 10 % διὰ τὸ ἔτος 1955, συγκρινόμενον μὲ 47 % διὰ τὸ ἔτος 1938.

Κατωτέρω θὰ ἀναλύσωμεν δι' ὀλίγων τὰς βαθυτέρας αἰτίας τῆς τοιαύτης ἡλαττωμένης συμμετοχῆς τοῦ κεφαλαίου ἐπενδύσεων εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα εἰς χώρας μὲ παρομοίας οικονομικὰς συνθήκας, ὡς ἡ Ἑλλάς.

Τὸ πρόβλημα τοῦ σχηματισμοῦ κεφαλαίου ἐπενδύσεων ἔχει δύο πλευράς: 1ον) Ὑπάρχει ἡ ζήτησις κεφαλαίων, ἥτις ἐξαρτᾶται ἀπὸ κίνητρα πρὸς ἐπένδυσιν καὶ 2ον) ἡ προσφορὰ κεφαλαίων, ἥτις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ κοινου πρὸς ἀποταμίευσιν.

Ἐν σχέσει μὲ τὴν ζήτησιν κεφαλαίων ἢ, ὡς λέγεται, διάθεσιν πρὸς ἐπένδυσιν δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας αὕτη εἶναι περιορισμένη ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς.

Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἡ ἔκτασις τῆς ἀγορᾶς εἶναι λίαν περιορισμένη καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι τίνι τρόπῳ νὰ γίνῃ διεύρυνσις τῆς ἀγορᾶς οὕτως ὥστε νὰ δημιουργηθῆ εὐνοϊκὸν κλίμα δι' ἐπενδύσεις.

Ἡ παλαιὰ κλασσικὴ ἀντίληψις ἀπέδιδε ὑψίστην σημασίαν εἰς τὸ πρόβλημα τῶν μεταφορικῶν μέσων. Εἰς τὴν σύγχρονον ὁμως ἐποχὴν αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὸν καθ' ὅσον ὁ βασικὸς προσδιοριστικὸς παράγων τῆς ἐκτάσεως τῆς ἀγορᾶς εἶναι τὸ γενικὸν ἐπίπεδον παραγωγικότητος καὶ ἐπομένως ὅλοι αἱ προσπάθειαι θὰ πρέπει νὰ τείνουν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγικότητος, ἥτις θὰ προκαλέσῃ καὶ τὴν διεύρυσιν τῆς ἀγορᾶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τῆς προσφορᾶς κεφαλαίων ἐπενδύσεων ἢ ἔλλειψις αὕτη εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς περιορισμένης ἰκανότητος τοῦ κοινοῦ πρὸς ἀποταμίευσιν εἰς τὰς οἰκονομικῶς καθυστερημένας χώρας.

Τὸ χαμηλὸν ποσοστὸν τῶν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ὀφείλεται εἰς τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον τοῦ ἔθνικοῦ εισοδήματος, τὸ ὅποιον μὲ τὴν σειρὰν του εἶναι χαμηλὸν λόγῳ τῆς χαμηλῆς παραγωγικότητος.

Ἡ βασικὴ ἰδιομορφία εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἐγκτεται ὄχι μόνον εἰς τὸ γεγονός ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀποταμιεύσεων εἶναι χαμηλὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸ συνολικὸν ἔθνικόν εισόδημα, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὸ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ χαμηλὸν ποσοστὸν ἀποταμιεύσεως ἀντὶ νὰ κατευθύνεται εἰς τὸ τραπεζικὸν σύστημα ἢ τὰ πιστωτικὰ ἰδρύματα, διατηρεῖται ὑπὸ μορφὴν πολυτίμων μετάλλων (Μέση καὶ Ἄπω Ἀνατολή), χρυσῶν λιρῶν (Ἑλλάς), δολλαρίων (Νότιος Ἀμερικὴ).

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ σημαντικὰ ποσὰ δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθῶσι κατὰ τρόπον παραγωγικὸν παραμένουσιν ἀδρανῆ εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν λόγῳ φόβου ἀπωλείας ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ. Εἰς τὰς οἰκονομικῶς ἀναπτυσσόμενας χώρας αἱ ἰδιωτικαὶ ἀποταμιεύσεις ἀντιπροσωπεύουν περίπου τὰ 15 % τοῦ συνόλου τοῦ ἔθνικοῦ εισοδήματος. Διὰ τὰς περισσοτέρας ὑπαναπτύκτους χώρας δὲν ὑφίστανται ἀξιόπιστα στοιχεῖα δεικνύοντα τὸ ὕψος τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων. Εἰς τὰς Φιλιππίνας ἐπὶ παραδείγματι ἡ μέση ἔτησίαν αὐξησιν τῶν καταθέσεων ὄψεως καὶ προθεσμίας ἦτο μόνον 18 ἑκατ. δολλάρια ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 καὶ ἐντεῦθεν, εἰς τὴν Κούβαν ἐπίσης αἱ ἰδιωτικαὶ καταθέσεις ἀνῆλθον εἰς 2—3 % τοῦ συνόλου τοῦ ἔθνικοῦ εισοδήματος.

Ἐλέχθη προηγουμένως ὅτι εἰς τὰς οἰκονομικῶς καθυστερημένας χώρας καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν ποσοστὸν τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων δὲν κατευθύνεται εἰς τὰς Τραπεζάς, ἵνα χρησιμοποιηθῇ διὰ παραγωγικοὺς σκοπούς, ἀλλὰ κρατεῖται ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ὑπὸ μορφὴν χρυσῶν λιρῶν ἢ ἄλλων πολυτίμων μετάλλων.

Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἡ σχέσις τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων πρὸς τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ νόμισμα εἶναι 7 πρὸς 1, τῶν δὲ καταθέσεων προθεσμίας εἶναι 3 πρὸς 1. Ἐπίσης αἱ καταθέσεις προθεσμίας ἀποτελοῦν τὰ 40 % τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων. Ἀντιθέτως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνῶ προπολεμικῶς ἡ σχέσις τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων (προθεσμίας, ὄψεως) μὲ τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ χαρτονόμισμα ἦτο 3 πρὸς 1, αἱ δὲ καταθέσεις προθεσμίας ἀντιπροσώπευαν τὰ 42 % τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων, σήμερον ἡ σχέσις αὕτη εἶναι ἐν πρὸς ἓν, αἱ δὲ καταθέσεις προθεσμίας καὶ ταμιευτηρίων ἀποτελοῦν μόνον τὰ 13 % τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων.

2. ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Λόγῳ ἀνεπαρκείας τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων νὰ ἰκανοποιήσουν τὴν ζήτησιν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, αἱ νομισματικαὶ ἀρχαὶ ἀντιμετωπίζουν τὴν περίπτωσιν ἐνισχύσεως τῶν ἐπενδύσεων αὐξάνοντες τὰς Τραπεζικὰς πιστώσεις, δηλαδὴ διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ πληθωρισμοῦ. Οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς πιστεῦσιν ὅτι μιὰ πληθωριστικὴ πολιτικὴ μὲ σκοπὸν τὴν αὐξησιν τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα δύο τινὰ :

1ον. Μία αὐξησιν τῶν ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν θὰ λάβῃ χώραν, ἥτις θὰ ἀποτελέσῃ ἐν ἰσχυρὸν κίνητρον διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας ὥστε νὰ ἐπεκτείνουσιν τὰς ἐργασίας των καὶ

2ον. Μία μετατόπισις πραγματικῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν χαμηλῶν εἰσοδημάτων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀποταμιευτῶν θὰ λάβῃ χώραν. Ἡ κατάσταση αὕτη, ὑποστηρίζουν, θὰ βοηθήσῃ τοὺς ἐπιχειρηματίας νὰ αὐξήσουν καὶ διατηρήσουν ἐν ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἐπενδύσεων.

Τὴν ἄποψιν αὐτὴν ὑπεστήριξαν θερμῶς ὄχι μόνον πολλοὶ ἐπιχειρηματῆαι, ἀλλὰ καὶ οἱ οικονομολογοὶ παρ' ὅλας τὰς ἐπιφυλάξεις των ὅσον ἀφορᾷ ὠρισμένα κοινωνικὰ μειονεκτήματα μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς. Εἰδικώτερον διὰ τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἡ ἐφαρμογὴ μιᾶς πληθωριστικῆς πολιτικῆς ἐθεωρήθη ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀπαραίτητος παράγων ἐνισχύσεως τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἄς ἴδωμεν δι' ὀλίγων ἐὰν αἱ προσδοκίαι των ἐδικαιώθησαν εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας εἰς τὰς ὁποίας ἐφηρμόσθη ἡ πολιτικὴ αὕτη.

Ὡς εἶναι γνωστὸν, εἰς μίαν καλῶς ὀργανωμένην οικονομίαν τὸ σύνολον τῆς ζητήσεως εἶναι ἰσοδύναμον μὲ τὸ σύνολον τῶν ἐξόδων παραγωγῆς, συμπεριλαμβανομένων κερδῶν καὶ φόρων. Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν, ὅτι τὸ σύνολον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος διανέμεται μεταξύ τῶν κάτωθι τριῶν τάξεων : κυβερνήσεως, ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἐργατῶν.

Ἐὰν ἐπομένως εἰς ἕξ αὐτῶν τῶν συμμετεχόντων εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἐπιχειρῆ ἢ λάβῃ μεγαλύτερον μερίδιον ἀπ' ὅτι τοῦ ἀνήκει διὰ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῆς οικονομίας, χωρὶς βεβαίως μείωσιν τοῦ μεριδίου τῶν δύο ἄλλων συντελεστῶν, μία πληθωριστικὴ τῆσι ἐνδέχεται νὰ ἐμφανισθῇ. Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι ἡ κυβέρνησις ἔχη ἀνάγκην προσθέτων κεφαλαίων πρὸς κάλυψιν τῶν ἐξόδων τῆς δύναται νὰ ζητήσῃ δάνεια ἀπὸ τὸ τραπεζιτικὸν σύστημα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὕτην ὁ ρόλος τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς εἶναι σημαντικὸς καθ' ὅσον ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα πρὸς κάλυψιν τῶν κρατικῶν ἀναγκῶν ἀγοράζει ὁμολογίας εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν διὰ τῆς δημιουργίας νέου χρήματος.

Τὸ αὐτὸ θὰ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἡ ἐργατικὴ τάξις θὰ ἀπῆτει ὑψηλοτέρους πραγματικοὺς μισθοὺς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὁποίους θὰ ἐδικαιοῦντο κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα περίπτωσις διὰ τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης μελέτης εἶναι αὕτη καθ' ἣν οἱ ἐπιχειρηματῆαι ἐπιδιώκουν νὰ αὐξήσουν τὸ ἐπίπεδον τῶν ἐπενδύσεων των ζητῶντας πρόσθετα κεφάλαια ἀπὸ τὰς Τραπεζάς. Ἐὰν ἐπομένως οἱ δύο ἕτεροι μέτοχοι εἰς τὴν τὴν διανομὴν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος (Κυβέρνησις, ἐργατικὴ τάξις) ἀρνοῦνται νὰ δεχθοῦν οἰανδήποτε μείωσιν τοῦ μεριδίου των χάριν τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἢ ἐναρξῆς ἐνὸς πληθωριστικοῦ κυκλώματος θεωρεῖται ἀναπόφευκτος.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ θέματος δίδομεν τὸ ἐξῆς παράδειγμα. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ ἐπιχειρηματῆαι εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιτύχουν μίαν αὐξήσιν τῶν ἐπενδύσεων των μὲ προσθέτους πιστώσεις ἐκ τοῦ τραπεζιτικοῦ συστήματος. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὕτην μίαν ἀρχικὴν ὑψωσὶς τῶν τιμῶν θὰ λάβῃ χώραν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν πτώσιν τῶν πραγματικῶν μισθῶν. Οἱ ἐπιχειρηματῆαι ἐπιτυγχάνοντες ὑψηλότερα κέρδη δύναται νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ζήτησιν δι' ὑψηλότερα πραγματικὰ ἡμερομίσθια. Αὐξανομένων τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων, αἱ ἐπενδύσεις θὰ κατέλθουν εἰς τὸ προηγούμενον ἐπίπεδον ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἐπιχειρηματῆαι εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιτύχουν νέαν αὐξήσιν τῶν πρὸς αὐτοὺς τραπεζικῶν πιστώσεων ἵνα διατηρήσουν τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ἐπενδύσεων. Μὲ μίαν νέαν αὐξήσιν τῶν πιστώσεων αἱ τιμαὶ θὰ ἀνέλθουν ἐκ νέου μὲ ἄμεσον συνέπειαν τὴν αὐξήσιν τῶν πραγματικῶν ἡμερομισθίων. Ἐπομένως ἐκάστη ὑψωσὶς τιμῶν θὰ ἀκολουθῆται ἀπὸ αὐξήσιν εἰς τὰ ἡμερομίσθια καὶ ἐκάστη αὐξήσις ἡμερομισθίων θὰ ἀκολουθῆται ἀπὸ μίαν νέαν ὑψωσιν τιμῶν πάντοτε ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι πρόσθετοι πιστώσεις δύναται ἐκάστοτε νὰ ἐπιτευχθοῦν ἀπὸ τὸ τραπεζιτικὸν σύστημα. Ἀκολουθῶντας αὕτην τὴν πολιτικὴν εἶναι προφανῆς ὁ κίνδυνος ἐνὸς ὑπερπληθωρισμοῦ καὶ ἐπομένως ἡ εὐθύνη τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν εἶναι μεγίστη. Αὐτὸ βεβαίως εἶναι μίαν ὑποθετικὴν περίπτωσιν καὶ σπανίως συναυτᾶται εἰς τὴν πραγματικότητα καθ' ὅσον αἱ νομισματικαὶ ἀρχαὶ ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν των ἰσχυρὰ μέσα πρὸς περιορισμὸν τῶν πιστώσεων οὕτως ὥστε νὰ ἀποφύγουν τὴν δημιουργίαν ἐπικινδύνου πληθωριστικοῦ κυκλώματος. Ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα διὰ πράξεων ἐλευθέρως ἀγορᾶς (πώλησις ὁμολογιῶν) δι' αὐξήσεως τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀποθεματικῶν τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ὡς καὶ τοῦ τραπεζιτικοῦ ἐπιτοκίου ἢ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν λεγομένων ποιοτικῶν πιστωτικῶν ἐλέγχων δύναται νὰ προλάβῃ οἰανδήποτε περαιτέρω ἐξάπλωσιν τῶν τραπεζικῶν πιστώσεων.

Θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα ὅτι ὁ βασικὸς σκοπὸς τῆς λεγομένης πολιτικῆς τοῦ

εύθηνου χρήματος είναι ή ενίσχυσις τῶν ἐπενδύσεων με ἄμεσον συνέπειαν τὴν αὐξησιν τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς ἐποχὴν οἰκονομικῆς κρίσεως καθ' ἣν ὑπάρχουν ἀργοῦσαι πηγαὶ πλοῦτου μία αὐξησις τῆς προσφορᾶς χρήματος θὰ ἐνισχύσῃ τὰς ἐπενδύσεις καὶ ἐπομένως τὴν ἀπασχόλησιν καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσοδήμα. Ἡ πολιτικὴ αὕτη ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν οἰκονομολόγων κατὰ τὴν παγκόσμιον οἰκονομικὴν κρίσιν (1929 - 1932). Ἄλλὰ εἰς τὰ πρῶτα στάδια τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως μία τοιαύτη πολιτικὴ ὑπῆρξεν ἀνεπιτυχής, καθ' ὅσον ἀνεξαρτήτως τοῦ χαμηλοῦ τόκου δὲν ὑπάρχει διάθεσις πρὸς ἐπένδυσιν διότι ή ὀριακὴ ἀπόδοσις τοῦ κεφαλαίου εἶναι πολὺ χαμηλὴ. Αἴσθημα ἀπαισιοδοξίας ἐπικρατεῖ παντοῦ, αἱ δὲ προβλέψεις διὰ τὸ μέλλον εἶναι ἀποθαρρυντικαί.

Εἰς τὰς οἰκονομικὰς ὑπαναπτύκτους χώρας αἱ εὐκαιρίαι ἀπασχολήσεως εἶναι περιορισμέναι, οἱ δὲ πραγματικοὶ μισθοὶ εἶναι μᾶλλον χαμηλοὶ. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς μετὴν αὐξησιν τῶν ἐπενδύσεων ἡ ἐργασία χρησιμοποιεῖται ἀποδοτικώτερα καὶ ἀμείβεται καλύτερα. Ἐπομένως λόγῳ αὐξήσεως τοῦ πραγματικοῦ εισοδήματος, προκαλουμένης διὰ τῆς ἀποδοτικώτερας ἀπασχολήσεως τῶν ἐργατῶν εἰς τὸν τομέα τῶν ἐπενδύσεων, αἱ τιμαὶ θὰ ὑψωθῶν καὶ θὰ προκαλέσουν μίαν μετατόπισιν τοῦ πραγματικοῦ εισοδήματος ἀπὸ τοὺς καταναλωτὰς γενικώτερον εἰς τοὺς μεγάλους εἰσοδηματίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ θὰ προκαλέσῃ μίαν μείωσιν τῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὴν τάξιν τῶν χαμηλῶν εἰσοδημάτων καθ' ὅσον αὐτὰ θὰ προσπαθήσουν νὰ διατηρήσουν τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον διαβίωσης με ὑψηλότερας τιμὰς. Παρ' ὅλα ταῦτα εἶναι λίαν ἐνδεχόμενον νὰ ἴδῃ τις εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ συμβαίη τὸ ἀντίθετον εἰς τὴν περίπτωσιν πληθωρισμοῦ. Ἥτοι εἶναι δυνατόν ἀποταμιεύσεις ὑπὸ μορφήν μετρητῶν νὰ εἶναι μεγαλύτεραι παρά εἰς περιπτώσεις νομισματικῆς σταθερότητος.

Γενικώτερον δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης μιᾶς τοιαύτης πληθωριστικῆς πολιτικῆς ἐν σχέσει μετὰς ἀποταμιεύσεις καὶ τὰς ἐπενδύσεις εἶναι μᾶλλον ἀμφίβηλος. Εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας αἱ ἀποταμιεύσεις καὶ αἱ καθαραὶ ἐπενδύσεις ὑπὸ σταθερὰς νομισματικῆς συνθήκας ἐνδέχεται νὰ ἀποτελέσουν τὰ 6% τοῦ συνολικοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος, ἐνῶ ὑπὸ πληθωριστικῆς συνθήκας ἐνδέχεται τὸ πολὺ νὰ φθάσῃ τὸ ποσοστὸν 8%. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν Βραζιλίαν, Χιλὴν καὶ Κολομβίαν, ὅπου μία σημαντικὴ ἐπέκτασις τραπεζικῶν πιστώσεων ἔλαβε χώραν κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη αἱ συνολικαὶ ἐπενδύσεις δὲν ἠξήθησαν σημαντικῶς ἐν σχέσει μετὰ τὸ σύνολον τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος.

Χῶραι	Ἀκαθάριστοι		
	ἐπενδύσεις 1946	Καθαραὶ 1947	Ἐπενδύσεις 1948
1. Βραζιλία	10.22 %	11.22 %	8.39 %
2. Χιλὴ	12.2 %	11.0 %	10.5 %
3. Κολομβία	12.0 %	12.8 %	12.1 %

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος εἶναι ἐμφανὲς ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῶν πιστώσεων ἐπηρεάζει τὰς ἐπενδύσεις περισσότερο εἰς τὰς ἀρχὰς μιᾶς πληθωριστικῆς κινήσεως παρά βραδύτερον. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι καθ' ὅσον αἱ τιμαὶ αὐξάνονται, οἱ πραγματικοὶ μισθοὶ αὐξάνονται ἐπίσης καὶ ἐνίοτε μετὰ ταχύτερον ρυθμὸν.

Ὡς ἐπίλογον τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ἐπιτεύγματα τὰ κτηθέντα μετὴν αὐξησιν τῶν ἐπενδύσεων διὰ τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι πολὺ ἀμφίβηλα ἐν σχέσει μετὰ τοὺς δυσμενεῖς ἀντικτίπους ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομίας.

Παρατηρήθη εἰς ὠρισμένας ὑπαναπτύκτους χώρας, ὅτι ὁ πληθωρισμὸς ἐναρρύνει τὰς οἰκοδομικὰς ἐπενδύσεις καὶ τὴν δημιουργίαν ἀποθεμάτων μᾶλλον παρά τὰς βιομηχανικὰς καὶ γεωργικὰς ἐπενδύσεις. Εἰς τὴν Βραζιλίαν καὶ τὴν Χιλὴν τὸ ποσοστὸν τῶν οἰκοδομικῶν ἐπενδύσεων ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων ἦτο συγκριτικῶς πολὺ ὑψηλὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ μεταπολεμικοῦ πληθωριστικοῦ κυκλώματος. Τοῦτο σημαίνει ὅτι διὰ τοῦ πληθωρισμοῦ δὲν εὐνοοῦνται συνήθως οἱ παραγωγικοὶ κλάδοι τῆς οἰκονομίας, ἀλλὰ συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον.

Αἱ ἀγροτικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ ἐπενδύσεις, ἀποτελοῦσαι τὴν καλύτεραν μορφήν ἐπεν-

δύσεων πρὸς αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ ἐπιπέδου διαβιώσεως ἐπηρεάζονται ἐλάχιστα ὑπὸ τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐξ ἄλλου ἡ πλέον δυσμενῶς ἐπηρεαζομένη τάξις εἶναι ἡ τάξις τοῦ χαμηλοῦ εισοδήματος. Ἡ ἄποψις ὅτι δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἐλεγχόμενον πληθωρισμὸν δι' ἐπιβολῆς διατιμῆσεων δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθῇ καθ' ὅσον διὰ τῆς τοιαύτης πολιτικῆς παραβλάπεται μόνον ἡ ἐγχώριος παραγωγή τροφίμων. Ἐπίσης ἐν ἄλλο βασικὸν μειονέκτημα μιᾶς τοιαύτης πολιτικῆς εἶναι ὅτι αἱ ἐξαγωγικαὶ βιομηχαναί θὰ ἀντιμετωπίσουν κρίσιν ἀπὸ ἐν ὑπερτιμημένον νόμισμα.

Δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν τὰς συνετείας μιᾶς πληθωριστικῆς πολιτικῆς εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ὡς ἑξῆς :

1ον. Μία ἔλλειψις ἀγαθῶν ἐνδέχεται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς ἣν περίπτωσιν αἱ τιμαὶ τῶν τροφίμων ἀνέλθουν σημαντικῶς.

2ον. Εἰς περίπτωσιν ἐλεγχόμενου πληθωρισμοῦ ἡ ἐξαφάνισις ὠρισμένων εἰδῶν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐνδέχεται νὰ ἐπηρεάσῃ δυσμενῶς τὴν παραγωγήν.

3ον. Διὰ τοῦ πληθωρισμοῦ ἐνθαρρύνεται τὸ πολὺ κοινὸν εἰς κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ εἰς θησαυρισμὸν ὑπὸ μορφῆν χρυσῶν λιρῶν ἢ ξένου συναλλάγματος.

4ον. Ὁ πληθωρισμὸς ἀποθαρρύνει τὰς ξένας ἐπενδύσεις ποῦ εἶναι σημαντικὸς παράγων οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας.

5ον. Διὰ τοῦ πληθωρισμοῦ ἀποθαρρύνεται ἡ τάξις τοῦ μέσου ἢ χαμηλοῦ εισοδήματος ἀπὸ τὴν ἀποταμίευσιν.

Ἐλέχθη προηγουμένως ὅτι μόνον εἰς ἣν περίπτωσιν αἱ ἐπὶ πλέον πιστώσεις κατηθύνοντο εἰς τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους τῆς οἰκονομίας, ἡ πληθωριστικὴ πολιτικὴ θὰ εὗρισκε δικαίωσιν καθ' ὅσον πλείονα ἀγαθὰ θὰ εἰσέρρουσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ δὲ οὕτω πως αὐξηθεῖσα ποσότης τοῦ χρήματος θὰ ἀντεσταθμίζετο ἀπὸ μίαν αὐξησιν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΣ

Εἰς περίοδον πληθωρισμοῦ δὲν ὑπάρχει οικονομικὴ σταθερότης. Ἡ ἄποψις ὅτι ἡ οικονομικὴ σταθερότης δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ μετὰ τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς δὲν εὐσταθεῖ. Καὶ τοῦτο διότι εἰς μίαν πληθωριστικὴν οἰκονομίαν ὕφισταται ἕνας διαρκὴς ἀγὼν μεταξὺ τῶν διαφόρων συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς πρὸς ἀπόκτισιν μεγαλυτέρου ποσοστοῦ ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος.

Ἡ οικονομικὴ σταθερότης εἰς μίαν τοιαύτην οἰκονομίαν εἶναι δύσκολος διότι,

1ον. Μία ἄμεσος ἀναστολή τοῦ πληθωρισμοῦ ἐνδέχεται νὰ προκαλέσῃ οἰκονομικὴν κρίσιν καὶ

2ον. Μία κρίσις μετρητῶν εἶναι ἀναπόφευκτος.

Ἡ πρώτη θετικὴ πρᾶξις πρὸ ἐπίτευξιν οικονομικῆς σταθερότητος εἶναι ἡ ἄμεσος περικοπὴ τῶν πιστώσεων, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἀρκετὸν διότι ἐξ ἑνὸς συνεχιζομένου πληθωρισμοῦ τὸ σύστημα τῶν τιμῶν τῶν διαφόρων ἀγαθῶν ὡς ἐπίσης καὶ τὰ σχετικὰ εἰσοδήματα τῶν διαφόρων συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς ἔχουν ὑποστῆ σημαντικὰ ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολάς. Πρὸς ἐπίτευξιν οικονομικῆς σταθερότητος εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἐπιτευχθῇ ἀποκατάστασις εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ συστήματος τῶν τιμῶν καὶ τῶν εἰσοδημάτων. Ἐπομένως τὸ δεύτερον βῆμα εἰς τὴν προσπάθειαν οικονομικῆς σταθερότητος εἶναι ἡ ἐπίτευξις σταθερότητος ἐπὶ τῶν τιμῶν. Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἐπιβολῆς κρατικοῦ ἐλέγχου ὡς συνέβη εἰς πολλὰς χώρας διαρκούντος τοῦ πολέμου.

Εἰς μίαν πληθωριστικὴν οἰκονομίαν αἱ τιμαὶ ὠρισμένων ἀγαθῶν εἶναι ὑψηλότεραι τῶν τιμῶν ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὰς οἰκοδομικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ εἰς τὰς βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, αἱ ὁποῖαι εὐνοοῦνται περισσότερο εἰς μίαν περίοδον πληθωρισμοῦ, αἱ τιμαὶ εἶναι ὑψηλότεραι παρὰ εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις ὀλιγώτερον εὐνοουμένας ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ ὡς εἰς τὰς βιομηχανίας καταναλωτικῶν ἀγαθῶν προοριζομένας διὰ τοὺς μισοθροβιώτους. Αἱ τιμαὶ ἐπομένως τῶν ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ εὐνοουμένων ἀγαθῶν θὰ πρέπει

νά μειωθούν ενώ αντιστρόφως αί τιμαί τών υπό τοῦ πληθωρισμοῦ μή εὐνοουμένων θά πρέπει νά ὑψωθοῦν διὰ τῆς καταργήσεως τών διατιμήσεων ὡς καί τών λοιπῶν κυβερνητικῶν ἐλέγχων καί περιορισμῶν.

Ἡ ἀναπροσαρμογή τών τιμῶν πρὸς ἐπίτευξιν οἰκονομικῆς σταθερότητος θεωρεῖται λίαν σημαντική διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

1ον. Μία μετατόπισις εἰσοδήματος ἀπὸ τοὺς ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ εὐνοηθέντας εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ δυσμενῶς ἐπηρεασθέντας κλάδους τῆς οἰκονομίας θά λάβῃ χώραν καί

2ον. Μία ὀρθότερα διανομή τών πηγῶν πλοῦτου μεταξὺ τών διαφόρων κλάδων τῆς παραγωγῆς θά πραγματοποιηθῇ.

Τὸ τρίτον στάδιον πρὸς ἀποκατάστασιν οἰκονομικῆς σταθερότητος εἶναι ἡ ἀναπροσαρμογή τών πραγματικῶν εἰσοδημάτων. Προαπαιτούμενον τῆς ἀποκαταστάσεως τών πραγματικῶν εἰσοδημάτων εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τών τιμῶν. Εἶναι ἐμφανές ὅτι μία μείωσις τών τιμῶν τῶν ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ εὐνοηθέντων κλάδων τῆς οἰκονομίας θά συνεπιφέρῃ ἐλάττωσιν τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματός των ἐνῶ μία αὐξήσις τών τιμῶν τῶν ὑπὸ τοῦ πληθωρισμοῦ ζημιωθέντων κλάδων θά ἐπιφέρῃ αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματός των.

Ἡ πλέον σημαντική μετατόπισις πραγματικῶν εἰσοδημάτων θά λάβῃ χώραν μεταξὺ μισθοβιῶτων καί ἐπιχειρηματιῶν. Ἡ ἀποκατάστασις τών πραγματικῶν εἰσοδημάτων δύναται νά ἐπιτευχθῇ διὰ καταλλήλου δημοσιονομικῆς πολιτικῆς.

4. ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἀνωτέρω προέβημεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τριῶν βασικῶν σημείων τοῦ προβλήματός μας, τὸ ὅποιον ἀπασχόλησε καί ἀπασχολεῖ τὰς σκέψεις τῶν ἰθυνόντων τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῶν διαφόρων Κρατῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ἀπεδείχθη ὅτι ὁ πληθωρισμὸς ὡς μέσον ἐνισχύσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων χωρῶν καί ἰδίᾳ τῶν οἰκονομικῶς καθυστερημένων ὄχι μόνον ἀπὸ οἰκονομικῆς σκοπιᾶς δημιουργεῖ τεράστια προβλήματα μὲ μικράν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος ἀλλὰ καί ἀπὸ κοινωνικῆς πλευρᾶς δημιουργεῖ ἀνισότητος καί μετατοπίσεις εἰσοδημάτων ἐπικινδύνους διὰ τὸ ὅλον κοινωνικὸν οἰκοδόμημα. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Λένιν εἶχε προσφυῶς προβλέψει. «Ὁ ἄκρατος πληθωρισμὸς ὁδηγεῖ εἰς τὴν πτώχευσιν καί ἐξαθλίωσιν τῶν μαζῶν».

Εἰς μίαν σύγχρονον χρηματικὴν οἰκονομίαν ὁ ρόλος τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν εἶναι σημαντικώτατος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας ὁλοκλήρου τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος,

Ἡ πικρὰ πείρα τοῦ παρελθόντος ὠδήγησεν εἰς τὴν κατάργησιν τῆς ἀλληλοεξαρτήσεως τῶν ἐπενδύσεων καί τῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων. Ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸ Ἐθνικὸν νόμισμα καί τὰς Τραπεζὰς ἐκλονίσθη τόσον σοβαρῶς ὥστε ἐπὶ μακρὸν χρόνον αἱ ἰδιωτικαὶ ἀποταμιεύσεις θά διστάζουσι νά ἀκολουθήσουσι τὸν φυσικὸν δρόμον τῶν παρὰ Τραπεζῶν καταθέσεων πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐπενδύσεων καί αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς.

Εἰδικώτερον διὰ τὴν χώραν μας μὲ τὸν κατοχικὸν ὑπερπληθωρισμὸν καί τὸν μεταπολεμικὸν πληθωρισμὸν ὡς καί μὲ τὰς διαρκεῖς ὑποτιμήσεις τοῦ Ἐθνικοῦ μας νομίσματος, τὸ πρόβλημα αὐτὸ κατέστη ὀξύτερον. Οἱ ὑποστηρικταὶ τῆς ἀπόψεως τοῦ εὐθηνοῦ χρήματος ἢ παραγωγικοῦ χρήματος ὡς λέγεται, εἶναι οἱ κακοὶ σύμβουλοι τῶν ἐκάστοτε Κυβερνήσεων καί δὲν πρέπει νά εἰσακουσθοῦν. Ἡ ἀγνοοῦν τὰς ἀνωτέρω καταστρεπτικὰς ἐπιδράσεις, τὰς ὁποίας τὸ σύνολον τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν ἔδοκίμασε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἢ ἐξυτηρετοῦν τὰ συμφέροντα ὀλίγων κερδοσκοπῶν.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὑπάρχει μεγίστη ἔλλειψις κεφαλαίων ἀπαραίτητων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Ὁ δρόμος ὁμοῦ τοῦ πληθωρισμοῦ δὲν εἶναι ὁ πλέον ἐνδεδειγμένος ὅπως ἐξέλθωμεν τοῦ φαύλου κύκλου τῆς πενίας. Ἐφ' ὅσον σήμερον ὑπάρχουν εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν πλέον τῶν 15 ἑκατομμυρίων χρυσῶν λιρῶν μέρος τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖται πρὸς παράνομον δανεισμὸν καί μέρος παραμένει ἀδρανὲς εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν, τὸ πρό-